

usia jäseniä sekä vanhat pysymään jäsenyydessä.

Ensi kokous on 18 p. toukokuuta. Osastomme huvitoimikunta toimii tanssilataman 22 p:nä huhtikuuta ompeluseuran varojen kartuttamiseksi. Minkä verran siitä oli tuloja, en ole saanut tietooni.

Vappujuhlaa vietettiin 29 p:nä huhtik. Miten se onnistui en vielä tiedä, sillä en ollut tilaisuudessa olemaan siellä.

Toukokuun 6 p:nä oli taas komeat tanssit hyvän orkesterin säestyksellä. **HILSUKKA.**

Mitn teollisuuden kehitys määrää puvut

(Työläisnaisen Joululehdestä 1915.)

Ranskan vallankumouksen aattona tehdyt suuret keksinnöt höyrykoneen ja kutomateollisuuden suurtuotannoksi muuttuna synnyttivät alun akyiselle suurkapitalismille loistoautohurrasteineen, pukuaalastomine näykköineen ja nokisenrasvaisine tehdastyöläistyyppineen.

Kuitenkaan ei tahdota palata entisiin alkuperäisiin oloihin, vaan huimasti pyritään eteenpäin edistuksen tiellä, huolimatta ihmienneistä vaikeista vastakohtista, jotka esiinyvät pukuteollisuudenkin alalla.

Se valtava muutos, joka 1800-luvun taitteessa tapahtui teollisuuden muuttuessa suurtuotantoon päin, painoi myös leimansa ihmiselämään, käsitteihin ja — pukuihinmekin.

Keskiaikaiset ammattikunnat valmistivat tuotteensa tilauksesta. Ei ollut sellaista hermostuttavaa kiirettä kuten nykyään suurissa kutomo- ja pukutehtaisissa ehtiäkseen ennen muita kauppaamaan tuotteitaan enimmäen ostavalle.

Puvut olivat suuressa maailmassa mitä hienompia, kullatuita, pitsitettyjä, kornopeluksilla somisteltuja ja tarkan säätörajoituksen alaisia. Porvaris- ja talonpoikaisnaisen ei ollut sallittu kovinkaan hienosti esiintyä aatehien rinnalla. Suuri juopa oli siis olemassa eri yhteiskuntaluokkien välillä.

Vasta kun ammattilaisten täytyi ruveta hankkimaan itselleen koneita ja teollisuus kävi tuottamaan suuret määrät samallaista kangasta, niin puvutkin muuttuivat ihmisillä toistensa näköiseksi jopa kansainväliseksi laajan leviämisen ja tehdasmaisen valmistuksensa kautta.

Tuo tunnettu **tasa-arvoisuuden** julistus, joka lakasi kaikki säätörajoitukset pois, toteutui myöskin puvuissa.

Nyt hyväksyttiin ajoaastaan nousevan teollisuuden vaikutuksia puvun pääkoristeiksi yksinkertaisuus, tarkoituksenmukaisuus ja samannukaisuus. Todelisuudessa tämä periaate toteutui miehen pukun nähdn sanamukaisimmin. Yhteiskunnallisesti ja valtiollisesti oikeuksiansa saavuttanut mies on näet puvultaan, vallankumouksen ajoilta asti pysynyt jotensakin samannäköisenä.

Sitä vastoin on naisen puvusto vaihdellut sangan huomattavasti muodoltaan ja laadultaan riippuen pukuteknikan kehitymisestä ynnä siitä käsityksestä, mikä valitsi naisen asemasta yhteiskunnassa kulloinkin.

Mainitsemani keksinnöt kutomateollisuuden alalla koskivat siihen aikaan vielä käyttöön vastavastavallattavaa **puuvillan** muokkausta koneiteollisuuden alaiseksi.

Vallankumouksessa esiintyneen kansanmiehen puku oli ollut: pitkät housut, nyörinkengät ja takki. — Hoviherran puvustoa koreine reunusnauhoinen ja pol-

vihousuineen tehtiin siitä lähtien lakeijan (palvelijan) virkapuku!

Naisen puvun tunnukseksi tuli samalla **vapaus**. Pullistuneiden pönkkähameiden aika oli ohi. Laskokset soljuivat vapaina alas — laadultaan oli kangas hienoa harsomaista — eikä sen ajan muotinaiset muuta kilvoitelleet kuin saada vähemmän painon kangasta ylleen, arvata sopii mitä tästä seurasi!

Teollisuus ei kyennyt vielä tekemään muuta kuin valkeata ja mustaa ja harmaaa kangasta halvalla.

Musta ja harmaa — työläisen puvun värit — orjuuden esikuvat, tulivat nyt käytäntöön. Musta ja valkea edustivat nyt juhllallisissa tilaisuuksissa hienouden ja arvokkuuden värejä — harmaa taas jokapäiväisyyttä.

Mutta näin yksinkertaisina eivät olot kauankaan pysyneet. Koneiteollisuus sai yhä uusia voitoja, porvaristo alkoi rikastuttuaan monista sodista ja valtiokaappauksista elää ylellisesti ja taantumuksellisesti.

Uudek eksinnöt tulivat tunnetuiksi vähin erin meilläkin kaukana sivistyksen piiristä. Ensin nähtiin uuden aikainen höyrylaiva v. 1883 paikkeilla.

Vasta v. 1844 otettiin höyrykone teollisuuden palvelukseen Littoisten kangastehtaaseen y.m.

Meillä olivat olot olleet hyvin yksinkertaiset: Perheen emäntä valmisti itse kehräämistään villoistaan kankaan (tav. puolivillasta). Näitä mustia tai harmaita pukuja ei uudistettu vuosikautiin. Rikkailla kansannaisilla oli juhlatilaisuuksissa musta silkkipuku, samasta aineesta päähine ynnä harjalina.

Kaupunkipaikoissa tietystikin "vapriikin" tuotteita käytettiin ensinnä, sieltä ne sitten levisivät kulkuneuvojen kehittyessä rautateitä rakennettaessa sekä laivaliikenteen avulla maaseudullekin.

1830-paikkeilla alkoi tehdasteollisuuden kulta-aika.

Keksittiin yhä täydellisempiä koneita ja valmisteita. Porvaristo paisui aina vain mahtavamaksi, isänmaallisuus heljävän maljapuheineen innostutti heitä. Samoihin aikoihin koneiteollisuuden palvelukseen astunut työläinen ensikertoja taisteli valtiollisista ja yhteiskunnallisista oikeuksistaan vapaamielisten porvarien rinnalla katusuluilla. Yhtä tärkeä oli myöskin naisen aseman parantaminen ja tällöin sai sekii aate ensi edustajansa ja tuli puheen aiheeksi yhteiskunnassa.

Teknillinen taitavuus oli kehittynyt huomattavaksi; jo silloin karstauskone ynnä kankaiden yäripaino erittäinkin jälkimäinen voiton humauksessa tuli käyteriksi toisinaan ajattelemattomastikin. Näin ollen ei tiedetty kuinka ja mitä kangasta kulloinkin olisi käytetty, vaan pyrittiin varsinkin porvarisnaisen parissa pukeutumaan väriikkaasti ja runsaasti erilaisella kankaalla kuin suinkin — mauttomimmat näyttivät pöyhityiltä huppuväljiltä varsinkin kun jäljiteltiin jälleen ennen Ranskan vallankumouksen esiintyneitä pönkkähameita eli krinolineja.

Suuressa määrin lisääntyi yhä enemmän tuollainen hulluttelu, kun 1800-luvulla tulivat käytäntöön neulomakoneet ja halvat kankaat.

Esimerkkinä mainittakoon, että tuohon teollisuuden voiton huumausaikaan käyttivät hienot porvarisnaiset pukokankaana selalaista tehdastuotetta, josta nykyään valmistetaan huonekalujen päällyksiä. Sitä paitsi mainitaan pitsin olleen toisinaan leveää akkunaverhokangasta.

Vasta 1800 loppupuolella tuli meilläkin Suomessa työläisten

parissa puvun muutos. 60-luvulla näet suurteollisuus sai hyvän sysäyksen eteenpäin, kehityäkseen vasinkin sahteollisuuden ja kapitalismille edullisten parannettujen olojen kautta. Halpa koneiteollisuuden tuote puuvilla tuli työläiselle sen jokapäiväiseen käytäntöön.

Puuvilla halpana käytännöllisenä aineena työnsi tyrjään kalliin villan ja liinan. Tämän aineen voittoisuus riippui monesta syystä, se muin muassa on helpposti saatavissa nykyisen liikenteen ja tuotannon vallitessa. Sitäpaitsi se on hyvin käytännöllistä ainetta, se kestää pesua, puhdistusta ja on altis värjäykselle.

Työläisen "virkapuku" on nykyään tästä aineesta nahkista sekä työläisnaisen hienouksiin kuuluu kretonkiset ja karutuuniset v. m. s. kankaat.

Eräs ilmiö, mikä on tullut viimeaikoina hyvin tavalliseksi kangasteollisuuden alalla on se, että on ruvettu jäljittelemään muita kallisarvoisimpia kankaita halvasta pumpulista y.m.s. — siten kemiallisen menetelyiden avulla halvalla saadaan hienoston käyttämiä ylellisyyskankaita, kuten silkkiä, samettia, villaa j.m.s.

On siis aikamoinen kilpailu pukukangasteollisuuden alalla: toisaalla koettavat kapitalistit yleisölle keksiä mitä "harvinaisinta" ja uusmuotisinta kuluusainetta, saadakseen sen samalla laajalti käytäntöön, hankkiakseen jälleen liikkeisiin "vanhanaikaisen" sijaan uutta.

Tätä alituista kiertokulkua edistävät varsinkin naimattomat porvarisnaiset. He ovat suuresti riippuvaisia miesten huomiosta — tullakseen taloudellisesti turvatuiksi —.

Yhtenä keinona on tällöin olla puettuna muodimukaisesti — voittaakseen mitä haluaa.

V. 1870 on tuo viekotteleva piirre naisen puvustossa yhä selvemmäksi käynyt. Samassa määrin kuin miesten on mahdoton perustaa kotia — siis avioitokelpoiset, nuoret varakkaat miehet vähenneet, niin naisten pukuknusi on käynyt aistillisen kiihoittavaksi varsinkin lantioiden ja rintojen pulleuden kautta.

Näin ollen lähenemme sitä hetkeä, jolloinka ratkaistaan suurteollisuudesta johtunut nykyinen rasittava yhteiskunnallinen tilanne, jotta palaisi uudelleen luonnolliset olot ja puvutkin muuttuisivat niin hyvin naisella kuin miehellä käytännöllisiksi, kauniiksi ja terveellisiksi.

Ainoa lopullisesti ja pikaisesti tähänkin päämäärään auttava keino on, että sosialidemokraattinen maailmankatsomus voitaa jalansijaa ja kykenee muuttamaan oloja terveempään suuntaan.

J. A. Ahlström.

Juurun seuraukset

(Kokemuksesta kirj. K. L.)

Oli sunnuntai, 13 p. huhtik., kun aloimme avioelämämme. Vuokrasimme 2-huoneisen yläkerran, ostimme ajoaastaan välttämättömimmät huonekalut ja laitoimme oman kodin kuntoon. Kaikki oli yksinkertaista, niinkuin työläisperheissä on, mutta samalla viehättävää.

Kotimme oli siisti ja sievästi järjestetty, kuten vasta perhe-elämänsä alkavilla on. Minun ei silloin tarvinnut raataa kyläntöitä. Sain kuluttaa aikani kotimme järjestyksessä pitämiseen. Elimme onnellisina, mutta onnemme olikin lyhytaikainen.

Oli eräs henkilö, joka kadehti hyvää sopuamme. Hän koetti kaikenlaisilla valheilla saada elä-

mämme riitaiseksi. Ensin ei miehni uskonut hänen puheitaan, mutta juorut eivät lakkaa, ennenkuin saavat pahaa aikaan. Tämä henkilö jatkoi niin kauan että viimein sai miehieni uskomaan. Silloin nousi musta pilvi onnemme raivaalle. Elämä muutui synkäksi ja toivottomaksi. Mies ei enään viihtynyt kotona, vaan kulutti aikaansa palloharrasteissa ja missä milloinkin. Karttoi pitempiä keskusteluja vaimonsa kanssa. Jos jotain kysyin, niin sain aina välinpitämättömän vastauksen.

Tuntuu kovin katkeralle, sillä enhän osannut aavistaakaan, että elämä muuttuu näin pian. Koetin kuitenkin kärsiä, kun tiesin mitä hänelle oli valehdeltu ja lohdutin itseäni sillä, että pian tulen äidiksi ja lapsi kyllä tuo totuuden mukanaan. Olin varma, että lapsi on isän kuva ja siitä selviävät valheet ja epäluulot.

Pitkälle tuntui odotusaika, mutta vihdoin se tuli. Neljä vuorokautta kärsin synnytystuskia. Kolme vuorokautta olivat ne hiukan lievempiä kuin neljäntenä, jolloin lapsi syntyi. Nyt en ollut enään huolissani, en muistanut tuskiani, kun sain viereleni suuren ja terveen pojan palieron. Ajattelin itsekseni, että nyt saamme entisen onnemme takaisin, koska tämä pieni mieskin tuli näin pulskana. Mutta se olikin pettymys. Isä katsoi lasta tarkasti.

Kysin: "No mitäs tykkää, eikös se olekin komea poika?" Hän vastasi huolettomasti: "Komean miehen tekoja näkyy olevan."

Huomasin, että tulokas ei ollutkaan tervetullut. Näin hänen kasvoistaan, että hän hautoi mielessään jotain hirvittävää, ei koskaan puhunut minulle mitään kun olimme kahden. Istuskeli vaan kyökissä yksin. Näin kului se päivä ja seuraava yö. Aamulla hän oli entistä omituisempi. Tulin levottomaksi ja kysyin: "Mikä sinua vaivaa, kun olet niin omituinen", johon hän vastasi:

"Vielä tuota kysyt! Saisit hävetä, jos vähänkään ymmärtäisit. Saa vielä sinun tähtesi maksaa kymmeniä taaloja lääkkäreille."

Tällä tavalla hän jaaritteli koko päivän. En puhunut mitään. Tahdoin välttää riitaa tällaisena hetkenä, sillä näin hänen vihan-sa yhä tuimenevan. Mutta vaitioloni ei häntä rauhoittanut. Vi-hasta vapisten tuli hän vuoteeni viereen ja sanoi: "No, sanoppas nyt Katri, oletko valmis vastaanottamaan metkujesi seuraukset?"

"En ymmärrä mitä metkuja sinä tarkoitat."

"Vai et ymmärrä! Mikäs tämä on ja kenelle tämä kuuluu?"

"Se on lapsi ja sinulle se kuuluu?"

Silloin hän suuttui ja karjasi: "Tämä äpärä ei ole minun! Sen on maailma todistanut jo etukäteen ja nyt sen todistaa äpärä itse. Etkö näe, senkin h—ra, että tämä ei ole vähäkään minun näköön!"

Kauhean tuskan vallassa koetin selittää, ettei vastasyntynyt lapsi voi olla raavaan miehen näköinen, sen täytyy ensin vähän kasvaa ja muodostua.

Hän ärjäsi heti:

"Vai sillä meinaat puolustaa itseäsi! Sano paikalla, kuka on tuon äpäran isä!"

En ehtinyt sanoa muuta kuin "sinä se olet", kun hänellä oli hihna kädessään ja näytti sitä minulle ja sanoi: "Tiedätkö mikä tämä on ja mitä tämä panee tekemään? Tunusta nyt vaan rehellisesti tai tästä saat."

Kauhea oli se hetki. En tiennyt mitä tehdä. En tahtonut tehdä väärää tunnustusta, enkä oli-